

Quae hic intestinum nomen comprehenditur.

Intestina ceteri nunc quidem esse corpus, sed pluralitatis numero uarijsq; nominibus, diuersas ob causas duntaxat nari.

Breuis intestini huiusmodi enumeratio.

Intestinorum a uentriculo exortus, et gradus ductus seu situs.

Gracilis intestini in uia diuisio.

INTESTINORVM constructionem ipsorum officio & usui conuenire tum demum opportunè narrabo, simulatq; eorum situm, formam, substantiam, connexum, quaeq; ipsis implantantur uenas, arterias & nervos, ac si quid aliud ad eorum fabricae enarrationem reliquum erit explicuero. Intestinorum igitur, quae Graecis *κνέφια* dicuntur nomina, non omnia in praesenti complectimur uiscera, uel quae costas succingente membrana & peritoneo amplectuntur organa: aut etiam uel stomachum & uentriculum, ipsae quae nunc intestina uocantur, non ascribam. Quandoquidem ductum ab inferiori orificio uentriculi ad podicem usque pertinentem, qui uenas Italicas ut plurimum quatuordecim & dimidiam longitudine aequat, peculiariter nunc intestinorum nomine comprehendam. Quae est continuum idemq; sit corpus, quum tamen in uarios & multiplices & figura differetes anfractus spirasq; circunducantur, neque omni ex parte eandem situm, substantiam, & formae naturam fortiantur, ac denique alia alij hominis parti contigua efficiantur, neq; praecipuus omnium eorum usus par uideatur esse, ac si plura intestina essent, dissectionum peritis haec enumeratur, primum in crassiora & graciliora ipsa diuisiuntur, atq; ex his rursus singulis ternarij numerus, ut sex sint uniuersa constitutibus, ad eum quasi modum, quo idem continuumq; perpetuè iter plura uarias ob causas nomina fortiri constat. Quemadmodum Luetiae à diui Iacobi porta ad eam usq; quae Martini dicitur, iter, etià si rectum sit, neq; per uarios giros procedat, nihilominus tamen sexies (si recte memini) nomen euariat. Primum à diuo Iacobo, inde à paruo ponte, mox à templo Virginis, & non multo post ab eius ponte, inde ab œnopolio quodam, & postremum ab aede Martini appellationem mutans. Idem multo magis in fluminibus non regijs, & quae per multos giros procedunt uis fieri cernimus. Ceterum utcumq; intestina inter se uariant, omnia tamen inter uentriculum, & qua excrementa egerimus sedem collocantur, forma terei donata, sed non omni ex parte aequè capaci & orbiculata. Substantiam habent membranaceam, uerum undique non pariter aut crassam, aut tenuem: deinde duas peculiare tunicas orbicularibus, & alicubi etiam rectis fibris intertextas sortiuntur, tertià ad has tunicas à peritoneo obtinentia. Venarum praeterea, & arteriarum, & nervorum furculos suscipiunt, sed non ubique similiter numerosos, quemadmodum nunc persequi enitar, ab ipso intestinorum exortu sumpto initio. Ex humiliori orificio uentriculi, quod in elatiori sua sede & dextro ipsius lateri proxima consistit, principium intestinorum exoritur, illi uel orificio continuatur, quod simulatq; uentriculo prodit, in posteriora retortum, sub sede uentriculi posteriore secundum dorsum dextrum latus recta deorsum proficiscitur, in nullo omnino anfractus reuolutum. Quum primum uerò ad inferiorè usq; uentriculi sedem intestinum istud sic occultat, rectaq; descendens, sub colo intestino (quod paulo post hanc porrigi audies) latitans, statim ex dextra sede in sinistram retorqueatur, ac uelut ex alto sursum antrorsum uelut affurgens, in frequētes innumeratq; giros & anfractus reuoluitur, ac nullis omnino intestinis obiectum, sedem uniuersam quae sub uentriculo ad pubis usq; ossa, & ad illa utrinq; habetur, occupat, ea demum excepta, qua huic intestino colum in star orbis ad latera circumduci, postea dicā. Horum sane anfractu seu reuolutionum nullus omnino neq; numerus, neq; idem penitus ordo habetur, neq; illi magis dextram quam sinistram uentris sedem impleant, praeterquam quod ad dextrum ilium seu ile, ubi sedem longè maiorem supra ilium os ad pubem usq; opplet in sinistro latere, coli intestini anfractus quopiam eam sedem sibi priuatim uendicante. Ut cumq; uerò multiplices, uarijsq; huius intestini conspiciantur anfractus, perpetuè tamen è directo mediae sedis dextri illi formam, ipsiusq; amplitudinem, & pleraq; alia (uti post subiungā) euariat, eandemq; crassitiem amplitudinemq; ab orificio uentriculi inferiori ad hanc usque sedem obseruat, nisi aliquādo huius intestini pars sub uentriculi fundo ad dorsum proximè affirmata, inter disseandum capaciore, ampliorq; reliquo intestini ductu (quemadmodum subinde fit) occurrat. atque huiusmodi gracilis intestini ductus uisitur, quod ter nomen, ac si tria essent intestina, uariat. Primum quidem constituitur tota ea intestini pars, quae uentriculo substrata, ab inferiori ipsius orificio recta quodammodo eousq; descendit, ubi intestinum in anfractus orbesq; primum conuolui incipit. ac de huius intestini nomine aniles admodum contentiones apud illos reperies, qui partis refectione neglecta, futiliter de uoce altercantur. Sunt qui totam hanc partem quae duodenum digitorum longitudinem in uiro ut plurimum aequat, non intestinum, sed *κνέφια* & exortum, seu processum, seu ut eorum uertunt nonnulli appendicem uocandum contendunt. Alij etiam si ipsius principium è uentriculo nascatur, intestinum tamen esse, ipsiusq; orificium *κνέφια*, reliquum uerò ipsius ductum, intestinum uocari affirmant, integros commentarios nugaci disceptatione implentes, parte interim quam in controuerfiam uocant, prorsus ignorata. Vocetur itaq; nobis uulgate nomine tanquam succinctiori, duodenum, aut

aut intestinum longitudinem duodecim digitorum aequans, siquidem id Graecis, & imprimis Herophilo *δωδεκαδιδυλον* appellabatur. Secundum intestinum illic incipit, ubi iam com memoratum in anfractus gyros uel primū conuoluitur: & *κνέφια*, seu ieiunum appellat, quod inter disseandum reliquis intestinis inanius & magis uacuum reperiatur. Huius nomen alij explicare conantes, tanquam nihil unquam in se contineat, ac per ipsum à uentriculo confectus cremor nunquam transeat, aut momento tantum in eo haereret, scribere uidentur. Tertium intestinum ileon, seu uoluulus Latinis, ut & Graecis *ιλεον*, à frequentibus fortassis quibus inuoluitur anfractibus dicitur: ac etiam loco in quo ad abdominis latera continetur, nomen indidit. Hoc in crassi intestini principium desinit. ubi uerò principium suum obtineat, non satis mihi constat. Equidem ignoro quantam gracilis intestini portionem ieiuni nomine, grauiter de nominibus litigantes, comprehendit uelint: neq; sanè à ieiuni intestini initio, ad ilei usq; finem manifestum aliquid indicium obseruo, quo ieiuni finem ac ilei initium inter noscere queam. Vbi enim duodenum intestinum in ieiunum finire, ieiunumq; intestinum incipere credimus, copiosiores uenae ac arteriae, quam propter ilei ad crassiora intestina terminum, uisuntur: uerum media medio se habent modo. Deinde ieiuni initium rubicundius est, ilei finis magis albicans. Ad haec, inter secundum ieiuni initium forte magis inane ilei termino offenditur, ac in medio ductu, uti & antea dixi, omnia sunt media. Quapropter quis ieiuni habendus sit finis, aut quod ilei principium, non statuo: id intrepide affirmans, nihil minus ieiunum ab ileo quam inanitione, ut ceteri dissectionis professores obseruari asserunt, dirimi posse. neque profectò minus duodenum, quam id quod ieiunum uocant, inane reperitur: & maiores (ut dicam postea) ob causas. Ac tales gracilis intestini ter nomen emutantis, ductus situsq; sunt. Forma autem undecunque constat simili, ad amissum uidelicet tereti, & omni ex parte aequè ampla, nisi interdum (ut prius quoque innuebam) quā dorso proximè committitur, ieiunum que incipit, ac ad insertionem uasis bilem ad intestina deferentis, amplius obseruetur. Substantia quoque totū intestino gracili eadem est, membranacea scilicet, modicè que admodum carnea. Constat enim tunicis duabus, quarum interna durior membranaeque est, uerum interiori uentriculi tunica mollior: externa tenuior, magisq; carnea: utraq; tamē, tam exterior inquam quam interior tenuis est, & transuersis orbicularibus uel fibris tantum intertextitur: nisi fortassis externa, idq; potissimum ad ilei in crassiora intestina terminum, rectas quoque aliquot nanciscatur fibras, quae tamē sunt quam paucissimae. Duodeni intestini pars elatior, uelut quae uentriculo uicinior est, tunicas suas crassiores obtinet, cum uentriculi tunicis aliquid sibi commune adhuc uendicantes. Tertia praeter duas peculiare tunica à peritonei membranis uasa ad intestina securè deferentibus originem ducit. Haec namque una cum uasis ad cauam intestinorum sedem pertingentes dilatantur, tertio que in uolucro intestina induunt. Caua autem intestinorum pars Anatomieci doctrinae gratia nuncupatur, quam uasa primum attingunt, seu quae intestina respicit, gibba uerò huic contraria. Ac duodeno quidem intestino tertiam tunicam ea omenti pars exporrigit, cuius beneficio intestinum id dorso colligatur. Ieiunum uerò ac ileum tertiam tunicam à mesenterio, quod ea dorso firmat, accipiunt. Sic duodenum quoque & ieiuni initium uelut arteriam que habent peculiare, secundum ipsorum longitudinem recta deorsum ductas, multosq; furculos in progressu illis diffundentes. Ac uena quidem à portae uena priusquam mesenterio inseratur, principium obtinet: arteria autem, ab ea quae iecori offertur. Ieiunum ac ileum frequentes uenas arterias que suas nanciscuntur ab illis quae mesenterio à portae uena, & ab arteriae radice supra renem arterias à magna originem ducente exporriguntur. pauciceni rami in graciliora intestina ab arteriae propagine diffunduntur, quae à magna arteria post seminalium arteriarum ortum originem sumit. Neq; etiam uasa, quemadmodum in duodeno, secundum ieiuni & ilei longitudinem sub ipsis deducuntur, sed uelut ex mesenterij cetero ex alto sursum tendunt, rectaq; antrorsum in intestina pertinent, in quae numerosa sobole arboris radicum modo, in cauam praecipue ipsorum partem implantantur, osculis suis in internam intestinorum sedem hiantia. Ileum & ieiunum nervos quoque exigunt deriuatos à ramis sexti neruorum cerebri paris, qui costarum radicibus exporriguntur. duae enim ab illis propaggines utrinq; singulae, ad mesenterium, & dehinc ad intestina frequēti utriq; sobole diffundunt. Duodenu uerò nervos si quos habet, ab illis exigit, qui inferius uentriculi orificiū, & dextrā fundi sedem adeunt. Dein duodenu priuatim id sibi uendicat, quod meatus bilis flaua ad intestina deferens, illi implantetur. Idem intestinum in hominibus, & adhuc magis in canibus glandosum illud corpus, cuius antea uentriculum describendo memini, peculiariter substratū possidet, ad suffulcenda uasa ei intestino propria, ac quarū dā corporis glandularū modo amplitudinē eius lento humore irrigandā. Quāq; non duodenu solum, sed et reliqua intestina omnia lento quo-

Secundum.

Tertium.

Vbi ieiuni in intestini finis et ilei initium debet at consueui.

Gracilis intestini forma.

Substantia.

Caua intestini pars, quae Anatomieci dicitur.

Gracilissimum intestinum uelut et arteriae.

Nervi.

Intestinorum glandes.